

Partimotion

Motion till riksdagen 2015/16:2174

av Anna Kinberg Batra m.fl. (M)

Säkerhet i en orolig omvärld

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en färdplan för svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en rad integrerade åtgärder för att kunna möta de nya hot den moderna krigföringen innebär och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla och förstärka den gemensamma utrikespolitiken och den europeiska utrikestjänsten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN i högre utsträckning ska kunna utnyttja möjligheten till humanitär intervention och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av klimatåtgärder som bidrar till en stärkt säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i ökad utsträckning använda det svenska biståndet för att stärka stater i sönderfall som är i farozonen för att bli baser åt terrorister, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Världen är mer orolig och osäker än på länge. Under det senaste året har vi sett allt från den ryska aggressionen mot Ukraina och flyktingströmmar över Medelhavet, attentat

mot redaktioner och judiska lokaler till jordbävningen i Nepal och stora skogsbränder i Australien och Kalifornien.

Ett allt mer osäkert närområde ställer stora krav på Sveriges försvarsförmåga. Samtidigt påverkas vår säkerhet även av det som händer längre bort.

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Det som en gång var separata områden som kunde etiketteras försvar, säkerhet, klimat och terror är numera delar av samma helhet. Nya komplexa och svårförutsägbara utmaningar ställer krav på nya svar.

Sverige ska ha förmågan att kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför, men vi ska även samverka tillsammans med andra. Det kräver att vi för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Den ska syfta till att försvara det svenska territoriet och värna det öppna samhället byggt på grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter. Det ska ske samtidigt som vi stödjer länder och människor där dessa värden är ifrågasatta.

Ett svenskt Natomedlemskap är tillsammans med ett stärkt svenskt försvar helt centrala delar i den framtida säkerhetspolitiken. Försvarsuppgörelsen innebär ett första viktigt steg mot en stärkt försvarsförmåga. Nu måste Sverige även få en färdplan mot ett svenskt Natomedlemskap.

Utgångspunkt i det breda säkerhetsbegreppet

Dagens och morgondagens säkerhetsutmaningar är mångfacetterade och komplexa och inbegriper inte bara traditionella militära hot. Istället står vi inför en bred hotbild där även faktorer som klimat, handel, ekonomi, energi, livsmedelsförsörjning och asymmetriska hot som terrorism påverkar. Det gör att svaren på säkerhetsutmaningarna också måste vara breda där både militära och civila förmågor samverkar för att stärka Sveriges försvarsförmåga och robusthet för att kunna möta kris och konflikt.

Ett mer osäkert närområde

Sveriges närområde har de senaste åren blivit mer osäkert. Den ryska aggressionen mot Ukraina utgör en definitiv vattendelare och utmanar hela den europeiska säkerhetsordningen. Den illegala annekteringen av Krim visar att den ryska tröskeln för

att använda militärt våld har sänkts och att Ryssland inte respekterar självständiga staters gränser. Det ryska agerandet i Ukraina är också en tydlig markering mot Nato och EU om att undvika utvidgning i det Ryssland ser som sin intressesfär.

Som ett resultat av det ryska agerandet och de förnyade stormaktsambitionerna har Sveriges militärstrategiska läge blivit viktigare. Östersjön är av central betydelse både när det gäller handelsvägar till och från alla länder i regionen, och som arena för att ta emot och ge militär hjälp. I Sverige har Gotlands betydelse betonats. Även Arktis betydelse blir större i och med klimatförändringarna som kan göra det mer ekonomiskt lönsamt att utvinna naturresurser i området samt att nya handelsvägar öppnas som ett resultat av smältande havsisar.

Ryssland

Redan Georgienkriget 2008 visade att Ryssland var berett att använda militärt våld mot sina grannar. Utifrån de erfarenheter som Ryssland drog av operationen mot Georgien sjösattes en omfattande reform av den ryska försvarsmakten. 2010 kom den nya ryska militärdoktrinen där den nya inriktningen kodifierades och försvarsreformen syftar till att vara genomförd 2020.

Det ryska övningsmönstret i vårt närområde har i takt med den ryska försvarsreformens genomförande förändrats. Ryssland genomför fler och mer komplexa övningar. Dessutom på ett mer offensivt sätt som leder till konfrontationer med i stort sett alla länder runt Östersjön. Trycket är särskilt hårt mot Estland, Lettland och Litauen.

Situationen i Ryssland är problematisk på många sätt med en allt mer auktoritär statsledning som ser väst och Nato som det största hotet och som inte respekterar FN-stadgan, den europeiska säkerhetsordningen eller länders gränser. Detta i kombination med en omfattande militär upprustning och stormaktsambitioner gör att Ryssland måste betraktas som ett oberäkneligt hot som destabiliserar hela Sveriges närområde.

Norden och grannskapet

Det nordiska försvarspolitiska samarbetet inom Nordefco, Nordic Defence Cooperation, fördjupas allt mer och omfattar numera till exempel gemensamma övningar, samarbete i internationella insatser och materielsamarbeten. Även bilaterala samarbeten mellan Sverige och enskilda länder i Norden utökas. Allianssegeringen tog 2014 initiativ till den

gemensamma handlingsplanen för försvarssamarbete med Finland. Resultatet av denna presenterades i februari 2015 och innehöll bland annat förslag på gemensam planering som inte bara gäller i fredstid.

Svagheten i det nordiska samarbetet är just bristen på gemensamma försvarsgarantier som gäller även i krigstid. Detta förändras heller inte av det senaste initiativet till gemensam planering. Norge och Danmark, som är Natomedlemmar, är intresserade av att fördjupa samarbetet med de övriga nordiska länderna, men ytterst är deras säkerhet förbunden med medlemskapet i Nato. Därför finns det en gräns för hur långt de är villiga att gå i det nordiska samarbetet. Sverige bör dock fortsatt utveckla samarbetet inom Nordefco för att uppnå ytterligare samordningsvinster.

Arktis- och Barentsområdena står inför stora utmaningar. Issmältningen hotar att få allvarliga konsekvenser för ekosystemet och för ursprungsbefolkningarnas möjlighet att utöva sina traditionella näringar. Samtidigt ökar möjligheterna att utvinna naturresurser i området, och kortare transportvägar öppnar sig mellan Europa och Asien. Det riskerar att skapa säkerhetspolitiska spänningar i Arktis- och Barentsregionerna. Arktiska rådet och Barentsrådet kommer vara centrala forum för dialog och konfliktlösning.

Ett starkt svenskt försvar i en orolig omvärld

Ansvar för Sveriges försvar

För möta en allt mer orolig omvärld och ta ansvar för Sveriges försvar och säkerhet ingick Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna i april 2015 försvarsuppgörelsen med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Den anger inriktningen för försvaret under perioden 2016–2020 och innebär ett långsiktigt ansvarstagande för försvarets framtida operativa förmåga. Försvaret tillförs 10,2 miljarder extra under den aktuella perioden. Riksdagen tog i juni det formella försvarsbeslutet som bekräftar uppgörelsen och innebär startskottet för dess genomförande.

Försvarsuppgörelsen ska ses som ett trendbrott och den är en viktig signal till omvärlden att Sverige satsar på att stärka försvarsförmågan i en osäker tid. Det faktum att drygt 70 procent av riksdagen står bakom uppgörelsen borgar för hållbarhet och långsiktighet i försvarsbeslutet. Dess genomförande kommer även att följas upp av en särskild försvarsgrupp bestående av representanter från de partier som ingått uppgörelsen.

En förändrad krigföring

Konflikten i Ukraina har inte bara utgjort en stor utmaning för den europeiska säkerhetsordningen. Den har också inneburit en provkarta på vilka medel som den moderna krigföringen inbegriper. Den ryska taktiken inkluderade ett integrerat användande av specialförband, elektronisk krigföring och snabb rörlighet kombinerat med en utstuderad informationskrigföring där Ryssland förnekade inblandning.

En viktig slutsats från händelserna i Ukraina är att de västliga underrättelsetjänsterna inte kunde förutsäga den ryska aggressionen. Att kunna försvara sig mot den så kallade hybridkrigföringen ställer stora krav på både de militära och civila delarna av försvaret där dessa i allt större utsträckning måste samverka och integreras.

Användandet av militära och civila förmågor på ett integrerat sätt är samtidigt inte helt nytt och det betyder inte att till exempel större väpnade angrepp inte kvarstår som hot. Det är viktigt att ha en förmåga att stå emot alla typer av hot.

Ett nytt totalförsvaret som kan möta framtidens krigföring

För att skapa förmågan att möta framtidens krigföring måste flera delar av försvaret dels stärkas, dels samverka bättre med varandra. Moderaterna föreslår nedan ett antal åtgärder för att uppnå detta.

För att kunna rusta oss mot den ökande psykologiska krigföringen och påverkansoperationerna mot Sverige måste det psykologiska försvaret stärkas. Idag fördelas ansvaret på ett antal olika aktörer och där MSB endast har ett samordningsansvar. Den psykologiska krigföringen riktar sig också mot ett brett spektrum av aktörer, både offentliga och privata. Det gäller allt från journalister och myndighetsföreträdare till politiker och allmänhet. Därför ska Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) ges ett utredningsuppdrag att se över möjligheten att återupprätta det psykologiska försvaret som en myndighet.

En central aspekt av informationssamhället och den moderna krigföringen är ett lands förmåga att försvara it-systemen, men även möjligheten att kunna slå mot en eventuell motståndare. I princip alla samhällets vitala funktioner och flöden är idag beroende av it-system vilka är uppkopplade mot internet. Det gör att ett svenskt trovärdigt cyberförsvaret är en grundläggande del i Sveriges försvarsförmåga. Därför måste

nationella strategier för cybersäkerhet kontinuerligt tas fram och utvecklas. Den aktiva cyberförmågan kräver också att det tas fram en svensk cyberdoktrin. Utgångspunkten för en sådan doktrin ska vara att Sverige har en aktiv cyberförmåga men tydligt deklarerar att vi inte kommer att vara först med att använda den.

Användandet av specialförband för olika uppgifter i såväl reguljär krigföring som i asymmetrisk krigföring blir allt vanligare. I Ukrainakonflikten har autonoma specialförband som agerat bakom fiendens linjer varit ett viktigt inslag. Det är en viktig förmågehöjande faktor att det sker ett intimt kompetens- och erfarenhetsutbyte mellan specialförbanden och Nationella insatsstyrkan också i samband med skarpa insatser.

För att Försvarsmakten ska kunna agera med full effekt krävs det att såväl det militära som det civila försvaret interagerar inom ramen för det som kallas totalförsvaret. Denna uppgift har blivit viktigare i den moderna konfliktmiljön. Sedan kalla krigets slut har totalförsvaret mer eller mindre avvecklats och planeringen för dess verksamhet har legat nere. Det behöver göras en inventering av de resurser och processer som finns, vem som är ansvarig och hur de på bästa sätt kan organiseras inom ramen för det civila försvaret och totalförsvaret för att kunna fungera optimalt i händelse av kris eller konflikt.

Internationella exempel bör beaktas i det arbetet.

Förmågan att snabbt kunna få en bild av omvärldsläget, men även kunna göra relevanta analyser av förväntade möjligheter, är mycket viktig i den moderna konfliktmiljön. Det ger fler handlingsalternativ och förmågan att kunna sätta in åtgärder i ett tidigt skede av en kris. Därför bör det tas ett helhetsgrepp för att undersöka hur vi ytterligare kan stärka underrättelseförmågan i Sverige för att säkerställa att rätt information inklusive analys når rätt beslutsnivå i tid.

Kompetent personal i framtidens försvarsmakt

Personalen är Försvarsmaktens främsta resurs och myndigheten är idag en av landets största ungdomsarbetsgivare. Samtidigt är en hållbar personalförsörjning en av de största utmaningarna för försvaret. Försvarsmakten ska vara en attraktiv arbetsgivare dit kompetenta människor söker sig och vill stanna för att kunna utvecklas i sin profession. Det kräver goda villkor för anställningarna och ett bra meritvärde vid avslutad anställning, men inte minst en meningsfull vardag där fokus ligger på kärnuppgiften.

Frivilligheten är grunden i det svenska försvarets personalförsörjning. Den möjliggör att vi kan ha välövade och kompetenta soldater och sjömän i förband som hålls samman över tid och som kan användas såväl för försvaret av Sverige som i internationella insatser. Värnplikten är vilande och kan aktiveras vid behov. Det kommer att genomföras en utredning som analyserar personalförsörjningen, inklusive blandsystem av frivillighet och värnplikt.

Rekryteringen av frivilliga till försvaret har under de gångna åren fungerat väl. Den huvudsakliga utmaningen har snarast legat i att de som anställts i försvaret har avslutat sin anställning i förtid. Det skapar problem i form av vakanser, ökade kostnader och att tiden för att fasa ut samtliga krigsplacerade värnpliktiga ur krigsorganisationen skjuts på framtiden. Försvarmakten måste därför fortsatt arbeta med incitament för att skapa attraktivitet i att ta en anställning i försvaret. Viktiga aspekter inkluderar tillgång till bra bostäder, ekonomiska premier efter viss anställningstid och möjligheten till vidareutbildning i anställningen.

Veteranpolitiken måste fortsatt utvecklas för att ge ett bättre skydd och erkännande till de som gjort internationella insatser. Slutligen finns en stor potential i att bättre utnyttja den kompetens som finns hos Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna.

Modern materiel som är relevant i morgondagens konfliktmiljö

Tillgången till modern materiel är en avgörande faktor i moderna konflikter. Standarden på den materiel som Sveriges försvar har tillgång till håller överlag god internationell nivå. Men den tekniska nivån och vapensystemens relevans är en färskvara och Sverige står inför ett antal kostnadsdrivande materielanskaffningar, särskilt bortom 2020. Det får inte glömmas bort i ett läge när fokus ligger på höjd försvarsförmåga här och nu.

I ljuset av den ökade oron i Sveriges närområde och det faktum att incidenter i Östersjöregionen numera tillhör vardagen behöver Sverige öka sin tröskelförmåga. Därför är det viktigt att till exempel förslagen att anskaffa fler Jas Gripen E och ytterligare en ny ubåt blir verklighet. Förmågan till långräckviddig bekämpning är dessutom viktig och skulle även lägga en ny förmåga till försvarets existerande verktyg och bör vara en prioriterad materiel fråga nästa mandatperiod.

Det ger möjligheten att slå mot en eventuell angriparens fasta anläggningar och på så sätt försvaga anfallskraften mot Sverige. Vapensystemen kan användas på flygplan och

båtar och det svenska Jas Gripen-systemet har redan testats för att kunna bära så kallade kryssningsrobotar. Robotarna kan anskaffas av såväl europeiska som amerikanska leverantörer.

Behovet tydliggörs också av Försvarmaktens bedömning att trots de satsningar som görs på försvaret så minskar Försvarmaktens operativa förmåga relativt den utveckling vi ser i närområdet, den trenden blir än tydligare bortom 2020.

För att kunna hantera försvarets långsiktiga utmaningar bortom 2020 tillsätts en utredning som bland annat ska se på behoven och hur dessa kan prioriteras. Dessutom kommer ytterligare en utredning ta vidare de förslag som finns hur hela processen kring styrningen av materielinvesteringar fungerar. En viktig del i det arbetet är att se över upphandlingskompetensen för att undvika de förseningar som drabbat stora svenska upphandlingar som till exempel Helikopter 14.

Färdplan för svenskt medlemskap i Nato

Sverige har sedan kalla krigets slut övergett möjligheten till neutralitet vid krig i dess närområde till förmån för att bygga säkerhet i samverkan med andra länder. Framför allt medlemskapet i EU 1995, men även ingåendet i Natos Partnerskap för fred i mitten av 1990-talet var viktiga steg i denna process. Samarbetet med Nato har sedan dess fördjupats på ett flertal områden.

Solidaritetsförklaringen framhåller att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Dock innebär solidaritetsförklaringen inga bindande säkerhetsgarantier i händelse av konflikt.

Det är angeläget att Sverige fördjupar samarbetet med Nato. Nato utgör grunden för den europeiska säkerhetsstrukturen. Inom Nato förenas européer och nordamerikaner från 28 medlemsländer varje dag kring en gemensamt antagen säkerhetsagenda och gemensamma åtaganden. Av 28 EU-länder är 22 medlemmar av Nato och de flesta länderna i Sveriges närområde är Natomedlemmar. Det är ytterst också endast Nato som har förmågan att säkra EU:s medlemsländers territoriella integritet. Nato spelar idag en helt avgörande roll för att upprätthålla säkerheten i Europa. Ett svenskt medlemskap i Nato har därför aldrig varit så angeläget som det är i dag.

Genom ett svenskt medlemskap i Nato skulle vi solidariskt dela säkerhetsgarantier med 28 andra demokratiska stater. Garantier som inte bara är begränsade till fredstid. Den senaste tidens utveckling har också inneburit ett ökat fokus från Nato på den kollektiva säkerheten. Det innebär att skillnaden mellan att vara medlem och partner har ökat.

Moderaterna vill fördjupa Sveriges samarbete med Nato och verka för en svensk anslutning. Vi vill se en färdplan för svenskt medlemskap i Nato. Målet är en svensk ansökan under nästa mandatperiod. Ett sådant beslut bör även tas i nära dialog och helst tillsammans med Finland. Moderaterna kommer därför att föra en dialog med finska företrädare kring förutsättningarna för ett svenskt och finskt medlemskap. Men ytterst är detta självständiga beslut som ska fattas av riksdagen i respektive land.

EU – vår viktigaste utrikespolitiska plattform

Med hjälp av EU kan vi hantera många av våra framtidsutmaningar. Europasamarbetet ska vara ett gemensamt värderingsbygge mot protektionism och nationalism. Det främjar frihet, demokratiska principer, mänskliga rättigheter och öppenhet såväl inom som utanför EU:s gränser.

EU har många viktiga utrikespolitiska instrument som ger inflytande, men trots det är samarbetet inte tillräckligt starkt. EU behöver en mer aktiv utrikespolitik, som är bredare förankrad och konsekvent. EU behöver också agera proaktivt och mer samstämmigt. Samarbetet inom Europeiska unionen är också avgörande för att möta många av de miljö- och klimatutmaningar vi står inför. EU är vår viktigaste miljöorganisation.

Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så måtto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat. Samtidigt har försök gjorts att rasera enigheten och medlemsstaternas agerande har spretat i olika frågor.

Den europeiska utrikestjänsten måste stärkas för att få genomslag. EU:s medlemsländer behöver utveckla en starkare militär och civil koordinerande förmåga att hantera kriser och konflikter. EU behöver ett samlat strategiskt ramverk som ger långsiktig och övergripande vägledning för EU:s internationella agerande. En europeisk global strategi skulle stärka EU:s möjligheter i en föränderlig omvärld. Arbetet med en ny global

strategi pågår just nu i EU och målet är att vara klar 2016. Sverige ska vara pådrivande i detta arbete.

Det är viktigt att verka för EU-stridsgruppernas användbarhet och ett bredare nyttjande av denna förmåga inom EU:s och FN:s ram. Sverige ska fortsätta att bidra regelbundet till EU:s stridsgrupper samt fortsatt verka för att stärka och utveckla EU:s partnersamarbete i säkerhets- och försvarsfrågor. Särskild tonvikt ska läggas vid samarbetet med Nato, länderna inom Östliga partnerskapet samt europeiska Natomedlemmar som inte är medlemmar i EU.

Den transatlantiska länken mellan EU och USA kommer fortsatt att vara viktig för att främja demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi i den internationella politiken. Det finns även en viktig säkerhetspolitisk dimension i frihandels- och investeringsavtalet TTIP.

Sverige ska vara den främsta rösten för frihandel och öppenhet, inom EU och i världen. Frihandeln möjliggör framsteg inom miljö- och klimatarbetet, ökar energisäkerheten och är inte minst ett viktigt verktyg i fattigdomsbekämpningen.

Ett reformerat FN

Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd har det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Genom sin världsomspännande medlemskrets har FN unika förutsättningar att samla världens länder till hållbara lösningar på många av vår tids globala utmaningar. Den normbildning som utvecklats inom FN är grundläggande för det internationella systemet.

Det finns tydliga brister i uppbyggnaden av FN:s råd för mänskliga rättigheter, vilket föranleder ett behov av demokratikrav för medlemskap. Det är i längden inte hållbart att ett råd som ska granska medlemsländernas efterlevnad av de mänskliga rättigheterna delvis består av länder som själva konsekvent bryter mot dessa.

Ytterst avgörs FN:s möjligheter och begränsningar av medlemsländerna. Alltför ofta hämmas FN-systemet av politiska motsättningar. Säkerhetsrådets sammansättning måste reformeras och bättre spegla världen av i dag. Sverige bör också verka för att reformera FN:s fackorgan.

Vi behöver ett starkare FN som värnar om principen om skyldigheten att skydda. I yttersta fall kan detta även innefatta militära insatser. Civilbefolkningen är idag mer utsatt än någonsin i många konflikter. Därför behöver möjligheten till humanitär intervention utvecklas. Problemet är dock att vetomöjligheten i FN:s säkerhetsråd ofta i praktiken kan blockera ett nödvändigt ingripande.

FN behöver ett tydligt fortsatt starkt mandat för att driva fattigdomsbekämpning. I år har nya mål tagits fram som gäller alla länder som skrivit under. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling ska fattigdomsbekämpning, demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, samt klimathänsyn och mänskliga rättigheter genomsyra arbetet med målen.

Klimatförändringarna och kampen om resurserna

Resursfrågor blir i större utsträckning säkerhetsfrågor. Kampen om resurser kan skapa spänningar och konflikter såväl inom som mellan länder. Redan i dag bottnar många av världens konflikter i miljörelaterade faktorer och den snabba befolkningstillväxten i kombination med klimatförändringar riskerar att leda till ytterligare spänningar med nya konflikter och flyktingströmmar som följd.

Klimatförändringarna och dess påverkan

Koncentrationen av växthusgaser i atmosfären stiger. Det är därför angeläget att världens länder tillsammans anstränger sig för att begränsa utsläppen och temperaturökningen till en så låg nivå som möjligt. Särskilt hårt slår klimatförändringarna ofta mot fattiga länder som varken har särskilt stor skuld till klimatförändringarna eller möjligheter att anpassa sig till kraftigt förändrade livsvillkor. Klimatförändringarna påverkar våra ekosystem i grunden och våra livsvillkor. Detta innebär bland annat förändrade förutsättningar för livsmedelsproduktion och tillgång till färskvatten.

Utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv är det viktigt med bra klimatscenarier. Ett framgångsrikt klimatanpassningsarbete är avgörande för att förebygga konflikter och uppkomsten av stora ofrivilliga migrationsströmmar. Sambandet mellan klimatförändringar och konflikter är starkt. Klimatförändringar riskerar att leda till allvarliga bristsituationer. Det riskerar i sin tur att leda till konflikter och stora

migrationsströmmar. Klimatförändringar leder till förändrade livsvillkor vilket i sin tur riskerar att leda till, eller förstärka, säkerhetspolitiska risker och konflikter.

Bistånd är, rätt använt, ett betydelsefullt verktyg för att såväl begränsa klimatförändringarna som stärka motståndskraften mot dess negativa effekter. Arbetet med att "klimatsäkra" biståndet är inte slutfört. Ytterligare biståndsinsatser inom klimatområdet kan också göras, samtidigt som det inte får innebära att det övergripande målet med biståndet, fattigdomsbekämpning, undergrävs.

Energi och säkerhet

Tillgången till energi är starkt kopplad till ett lands suveränitet och säkerhet. I Europa är vi i dag starkt beroende av rysk olja och gas. Ryssland har vid ett flertal tillfällen använt detta beroende som ett maktmedel. Detta gör beroendet av rysk energi till en mycket viktig energisäkerhetsfråga.

Länder som Ryssland som är ekonomiskt mycket beroende av olja och gas har drabbats hårt av det låga oljepriset. Detta gör dem på kort sikt mer oberäknliga och kan leda till ökade konflikter. Detta riskerar i sig att öka osäkerheten i vårt närområde. Det låga oljepriset innebär även att investeringar i förnyelsebar energi och i biobränslen blir mindre lönsamma. Det är inte bara ett hot mot miljön utan är även ett långsiktigt hot mot vår energisäkerhet.

Sverige behöver arbeta med åtgärder som att öka en marknadsdriven energieffektivisering, att genom energiexport stödja länder som är beroende av kolkraft och stärka arbetet med att förbättra kärnkraftsäkerheten, inte minst i Central- och Östeuropa.

Flyktingströmmar

Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt som i dag. Syrienkrisen som till en början bedömdes vara en del av den arabiska våren ser nu ut att ha permanentats och miljoner människor är på flykt. Många av de flyktingkatastrofer som härjat i olika delar av Afrika har resulterat i permanenta flyktingläger. I Mellanöstern ökar de regionala motsättningarna och konflikterna, med ett enormt humanitärt lidande som följd. I såväl Irak som i Syrien kontrollerar Isil omfattande

landområden, från vilka befolkningen tvingas på flykt. I Jemen har gamla konflikter åter blossat upp. Läget i Libyen blir allt svårare.

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna utgör ett av de allvarligaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Redan i dag bottenar en stor andel av världens konflikter i miljörelaterade faktorer och den snabba befolkningstillväxten i kombination med klimatförändringar riskerar att leda till ytterligare spänningar med nya konflikter och ökade flyktingströmmar som följd.

Ett värderingsdrivet effektivt bistånd som möter nya utmaningar

Fattigdomen i vissa delar av världen förblir en stor global utmaning.

Klimatförändringar, befolkningsökning och flyktingströmmar väntas ytterligare öka antalet människor som behöver humanitärt stöd. Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan.

Vi kräver en ansvarsfull hantering av biståndsmedel. Det innebär högt ställda krav på ekonomisk styrning och rapportering, kamp mot korruption och en beredskap att agera mot missförhållanden. Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav när det gäller resultatfokus, ett aktivt antikorrupsionsarbete, en effektiv medelsanvändning och transparenta system för redovisning.

Sverige ska fortsätta att fokusera en stor del av sitt bistånd till konflikttrabbade länder och postkonfliktländer. I de flesta av dessa länder krävs det både fredsfrämjande insatser och fredsbevarande samt långsiktiga utvecklingsinsatser. Sverige bör också på detta område vara ett föregångsland och verka för att civila och militära resurser används i koordinerade insatser.

Sverige ska främja lösningar som baseras på medborgarnas intressen och existerande lokala förhållanden. Därför krävs demokratiska strukturer som möjliggör ansvarsutkrävande. Vi vill utöka Sveriges förmåga att genomföra demokratibistånd. Vårt bistånd ska ställa krav på respekt för demokrati och mänskliga rättigheter. Med ett sådant fokus bidrar vi också till att stävja extremism och förebygga terrorism.

Svenskt bistånd ska bidra till ett jämställt samhälle. Jämställdhetsperspektiv och särskilt fokus på kvinnors och flickors rättigheter ska därför präglade utformningen av all utvecklings- och säkerhetspolitik. Kultur, religion och tradition kan aldrig motivera

avsteg från principen alla människors frihet och lika värde. FN:s resolutioner om kvinnors ställning, bland annat 1325 och 1820, ska genomsyra all politik på detta område.

Sönderfallande stater och terrorism

Sönderfallande stater

Världen plågas på flera ställen av sönderfallande stater. De kännetecknas ofta av omfattande korruption, förtryck och konflikter mellan religiösa eller etniska grupper. Dessa spänningar och konflikter gör länder instabila och kan skapa plattformar för terrorister eller kriminella nätverk att verka ostört.

Den grova organiserade brottsligheten med smuggling över gränserna av människor samt narkotika och vapen utgör ett växande problem som ofta är kopplat till svaga eller sönderfallande stater. Även piratangrepp på sjöfarten, som är ett växande problem och hotar globala handelsflöden, har ofta sitt ursprung i sådana områden.

En av det internationella samfundets största utmaningar utgörs av den rådande situationen i Afghanistan, Syrien och Pakistan. Ett sönderfall av dessa länder skulle kunna få förödande konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Det understryker också vikten av att Sverige fortsätter ge ett långsiktigt bidrag till stöd för fred, säkerhet och utveckling i berörda länder.

Libyen är en stat som i dag hotas av totalt sönderfall och vars säkerhet är tätt förbunden med Europas. En stor del av de flyktingströmmar som når Europa i dag kommer från Libyen. Befolkningen gjorde uppror under den arabiska våren och världssamfundet ingrep för att skydda civilbefolkningen med stöd av principen om Responsibility to Protect. Libyen har dessvärre fallit ner i kaos och sönderfall, en situation som innebär stora utmaningar internationellt.

Terrorism och radikalisering

Terrorismen utgör ett stort hot mot såväl stater som individer och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Dagligen ser vi fruktansvärda scener från många delar av världen med urskillningslöst våld som oftast drabbar oskyldiga civila.

Dagens terrorism består i stor utsträckning av internationella, våldsfrämjande nätverk där det i allmänhet finns ett bakomliggande syfte av religiös eller politisk karaktär. Islamistiska al-Qaida har länge varit det främsta exemplet på ett sådant nätverk. I dag har dock Islamiska Staten (Isil) etablerats som det terrornätverk som drar till sig flest anhängare.

I samband med de militära framgångarna i Syrien, och även Irak har Isil kunnat erövra värdefulla resurser som jordbruksmark och oljekällor. I de områden som kontrolleras av Isil har strikta sharialagar införts och civilbefolkningen lider svårt under det hårda styret. Kvinnorna är särskilt utsatta genom att Isil använder sig av systematiskt sexuellt våld.

Isils framgångar och synliga profil har även gjort att andra terrororganisationer som Boko Haram har anslutit sig och Isil lockar även många så kallade terrorresenärer från andra länder. Dagens informationsteknik och sociala medier underlättar för terroristorganisationer att sprida sina idéer och sitt budskap över hela världen. Den nya tekniken har förstärkt den globala effekten av icke-demokratiska och våldsinspirerande budskap.

Motverka terrorism

Arbetet med att motverka terrorism måste bedrivas både på plats där den uppstår och gentemot de medlemmar och sympatisörer som återfinns i andra delar av världen. Fokus här är att se på vilka instrument som kan användas på den utrikespolitiska arenan. Det handlar till exempel om att använda biståndsmedel, skapa opinion eller samarbeta med andra stater för att motverka uppkomsten av terror.

Sverige bör ta en ledande roll i arbetet för att motverka terrorism. Till exempel genom att verka för att stärka den EU-funktion som samordnar arbetet mot våldsbejakande extremism.

För att bekämpa grogrunden för terrorism bör svenska biståndsmedel i högre utsträckning användas för att hjälpa de länder som är i farozonen att glida ner i sönderfall och instabilitet. Biståndet ska riktas till att bygga demokrati, institutioner och rättsstat, men även stödja företagande och det civila samhället.

Erfarenheter visar att bistånd som riktar sig till kvinnor är särskilt effektivt för att sänka våldsnivån i mottagarländerna. Att ge kvinnor tillgång till utbildning, möjlighet att driva företag och delta i samhällsliv och politik är både en rättighetsfråga och en bra investering i en fredligare framtid.

Krisberedskap

För att kunna möta risker och hot ska Sverige ha en god krisberedskap. Vi ska ha en både bred och uthållig förmåga att kunna hantera dagens och framtidens utmaningar. Inte minst det förändrade klimatet kommer att ställa höga krav på den svenska krisberedskapen. Det är viktigt att vi lär oss av tidigare kriser och använder de lärdomarna för att bättre kunna möta nya kriser. Förmågan till nationell krishantering vid större kriser kommer att vara central.

Flödessäkerhet är en viktig del i den svenska krisberedskapen. Det gäller allt från energi och livsmedel till elektronisk kommunikation och drivmedel. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har ett viktigt ansvar i att analysera hoten mot olika flöden och föreslå förbättringar. Den av Försvarsberedningen föreslagna utredningen om ambitioner avseende säkerhet för samhällsviktig infrastruktur och försörjningssäkerhet vid extraordinära händelser måste komma till stånd.

Anna Kinberg Batra (M)

Jessica Polfjärd (M)

Ewa Thalén Finné (M)

Tobias Billström (M)

Hans Wallmark (M)

Anti Avsan (M)

Karin Enström (M)

Lotta Finstorp (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Ulf Kristersson (M)

Cecilia Magnusson (M)

Andreas Norlén (M)

Elisabeth Svantesson (M)